

Asia: VN/25570/2023-OM-54

Lausuntopyyntö työryhmän mietinnöstä; uusi välitysmenettelylaki

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä

Yleisarvio ja uudistuksen merkitys

Uuden välitysmenettelylain uudistus on kokonaisuutena tervetullut ja ajankohtainen. Lain tavoitteena on modernisoida Suomen välitysmenettelyjärjestelmä ja tuoda se kansainvälisesti kilpailukykyiseksi vaihtoehdoksi riidanratkaisussa. Uudistus pohjautuu vahvasti UNCITRAL-mallilakiin, mikä lisää lain kansainvälistä uskottavuutta ja selkeyttää sääntelyä. Tämä on erityisen tärkeää suomalaisille yrityksille, jotka toimivat yhä useammin kansainvälisillä markkinoilla ja tarvitsevat ennakoitavaa, tehokasta ja kansainvälisesti tunnustettua riidanratkaisumallia.

Lain vahvuudet

Lakiehdotuksen vahvuutena voidaan pitää sitä, että lain rakenne ja terminologia on yhdenmukaistettu kansainvälisten standardien kanssa. Terminologian päivittäminen ja lain rakenteen selkeyttäminen helpottavat lain soveltamista sekä kotimaassa että kansainvälisissä yhteyksissä. Lisäksi muotovaatimuksen poistaminen välityssopimuksilta vähentää muotovirheisiin liittyviä riskejä ja tekee sopimuskäytännöistä joustavampia. Tämä on omiaan helpottamaan yritysten arkea, kun sopimuksia voidaan tehdä vapaamuotoisemmin ja ilman pelkoa siitä, että muotovirhe estäisi välitysmenettelyn käyttämisen riitatilanteessa.

Digitalisaation huomioiminen lakiehdotuksessa on myös erittäin myönteistä. Mahdollisuus järjestää suullisia käsittelyjä etäyhteyksin ja antaa välitystuomioita sähköisessä muodossa parantaa menettelyn joustavuutta ja tehokkuutta. Tämä on erityisen tärkeää kansainvälisille yrityksille ja tilanteissa, joissa osapuolet sijaitsevat eri maissa. Sähköisten menettelyjen salliminen voi myös alentaa kustannuksia ja nopeuttaa prosesseja.

Tuomioistuinmenettelyjen keskittäminen Helsingin hovioikeuteen ja Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuteen tukee ratkaisukäytännön ennakoitavuutta ja mahdollistaa tuomarikunnan erikoistumisen välitysmenettelyasioihin. Tämä lisää osapuolten luottamusta järjestelmään ja parantaa oikeusturvaa.

Yksityiskohtaiset kommentit

Välityssopimuksen muotovaatimus

Vaikka muotovaatimuksen poistaminen lisää joustavuutta, voi sen puuttuminen aiheuttaa epäselvyyksiä siitä, onko osapuolten välillä todella syntynyt sitova välityssopimus. Tämä voi johtaa lisääntyneisiin riitoihin sopimuksen olemassaolosta, erityisesti tilanteissa, joissa sopimus on tehty suullisesti tai epäselvin viestein. Olisi suositeltavaa, että lain perusteluissa tai mahdollisesti lain tasolla täsmennetään, millä tavoin osapuolten tahto ja sopimuksen sisältö voidaan riitatilanteessa osoittaa. Esimerkiksi sähköinen viestinvaihto tai muu kirjallinen näyttö voisi olla suositeltava minimitaso.

Tuomioistuinmenettelyjen keskittäminen

Tuomioistuinmenettelyjen keskittäminen Helsingin hovioikeuteen ja Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuteen on kannatettava ratkaisu asiantuntemuksen ja ratkaisukäytännön ennakoitavuuden näkökulmasta. Keskittäminen mahdollistaa tuomarikunnan erikoistumisen välitysmenettelyasioihin, mikä parantaa päätösten laatua ja yhdenmukaisuutta sekä nopeuttaa asioiden käsittelyä. Kun välitysmenettelyyn liittyvät tuomioistuinasioiden ratkaisut ovat keskitetyksi kokoneiden tuomareiden käsissä, yritykset voivat luottaa siihen, että heidän riita-asioitaan käsitellään asiantuntevasti ja tehokkaasti. Lisäksi keskittäminen tukee oikeuskäytännön kehittymistä ja helpottaa lain soveltamista, kun ratkaisut muodostuvat yhdenmukaisiksi ja ennakoitaviksi. Tämä lisää yritysten luottamusta järjestelmään ja vahvistaa Suomen asemaa kansainvälisesti kilpailukykyisenä välitysmenettelymaana. Yritysten näkökulmasta keskittäminen vähentää epävarmuutta ja parantaa oikeusturvaa, kun menettelytavat ja ratkaisut ovat selkeästi määriteltyjä ja helposti ennakoitavissa.

Sähköinen menettely ja tietoturva

Sähköisen menettelyn ja sähköisten allekirjoitusten salliminen on kannatettavaa ja vastaa nykyaikaisen liike-elämän tarpeita. Laki ei kuitenkaan ota yksityiskohtaisesti kantaa tietoturvaan ja tietosujoaan. Olisi kannatettavaa, että lain perusteluissa tai mahdollisesti lain tasolla täsmennettäisiin yleisellä tasolla tietoturvan ja tietosuojan vaatimukset sähköisessä menettelyssä, jotta yritykset voisivat luottaa sähköisten menettelyjen turvallisuuteen ja tietojen asianmukaiseen käsittelyyn.

Prosessien tehokkuus ja yritysten tarpeet

Tuomioistuimen harkintavalta kolmannen tahon liittämisessä

On tärkeää, että välitysmenettelyssä vältetään tarpeettomat viivästykset ja prosessin väärinkäyttö. Siksi olisi perusteltua, että tuomioistuimella olisi harkintavalta arvioida tilanteet, joissa kolmas taho liitetään menettelyyn ja esittää erottamispyynnön välitysoikeuden kokoonpanosta. Näin voidaan estää mahdolliset viivytystarkoituksessa tehdyt pyynnot ja varmistaa, että menettely pysyy tehokkaana ja tarkoituksenmukaisena yritysten näkökulmasta.

Monimutkaisten sopimussuhteiden huomiointi

Välitysmenettelylain tulee mahdollistaa tehokas ja kokonaisvaltainen riidanratkaisu myös tilanteissa, joissa kyse on useista toisiinsa liittyvistä sopimuksista tai konsernirakenteista. Tämä on erityisen tärkeää kansainvälisesti toimiville yrityksille, joilla sopimussuhteet voivat olla monimutkaisia. Lain tulee tukea mahdollisuutta ratkaista tällaiset riidat yhdellä menettelyllä, mikä säästää aikaa ja kustannuksia sekä vähentää ristiriitaisten ratkaisujen riskiä.

Lainvalintasäännösten käytännönläheisyys

Lainvalintasäännösten selkeys ja käytännönläheisyys ovat yritysten kannalta merkittäviä etuja. Suora lainvalinta mahdollistaa nopeamman ja yksinkertaisemman riidanratkaisun, mikä vähentää prosessin monimutkaisuutta ja kustannuksia. On tärkeää, että välitysoikeudella on mahdollisuus ottaa huomioon kaikki asiaan liittyvät seikat ja tehdä tasapainoinen ratkaisu ilman muodollisia esteitä.

Yhteenveto

Katsomme, että lakiehdotus on kokonaisuutena onnistunut ja elinkeinoelämän kannalta myönteinen. Edellä esitetyt muutamat kehitysehdotukset tukevat lain tavoitteita ja vahvistavat sen toimivuutta käytännössä. Toivomme, että nämä näkökohdat huomioidaan jatkovalmistelussa, jotta uusi välitysmenettelylaki palvelee mahdollisimman hyvin sekä suomalaisten yritysten että kansainvälisten toimijoiden tarpeita.

2. 1 luku Yleiset säännökset

-

3. 2 luku Välityssopimus

4. 3 luku Välitysoikeuden kokoonpano

-

5. 4 luku Välitysoikeuden toimivalta

-

6. 5 luku Asian käsittely välitysmenettelyssä

-

7. 6 luku Välitystuomio

-

8. 7 luku Välitystuomion kumoaminen

-

9. 8 luku Välitystuomion tunnustaminen ja täytäntöönpano

-

10. 9 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

-

11. Pääasialliset vaikutukset (mietinnön luku 4.2)

-

12. Muut huomiot

-

Ylänen Hannu
Elinkeinoelämän keskusliitto EK